

ANTON DE KOM UNIVERSITEIT VAN SURINAME

HET HUISRECHT

EN DE WETTELIJKE BEKNOTTING HIERVAN

Mr. André Jainundun Saheblal

Mr. André Jainundun Saheblal

Het huisrecht en de wettelijke beknutting hiervan

Vormgever en opmaak: Soekirman Moeljoredjo

Drukwerk: Suriprint N.V.

Uitgever: Anton de Kom Universiteit van Suriname

© Mr. André Jainundun Saheblal, **Paramaribo 2023**

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt middels druk, fotokopie, microfilm, elektronisch of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de copyrighthouder.

Het huisrecht en de wettelijke beknutting hiervan

Mr. André Jainundun Saheblal

Rede geschreven door mr. André Jainundun Saheblal in verband met
de aanvaarding van het eredoctoraat toegekend door
de Anton de Kom Universiteit van Suriname
op woensdag 18 januari 2023

PROGRAMMA

- 17.00 uur** Inloop (gasten worden begeleid naar hun zitplaats)
- 18.00 uur** Het volkslied wordt gezongen
- 18.05 uur** Welkomstwoord door de MC, mevr. M. Monsch, MSc.
- 18.10 uur** Cortège treedt in (De organist speelt het 'Gaudeamus')
- 18.15 uur** Biografie van de kandidaat gebracht door de voorzitter van de SJV, mr. H. Schurman
- 18.20 uur** Rede van mr. A Saheblal voorgelezen door mr. H. Manorath
- 18.50 uur** Einde rede (Het 'Universiteitslied' wordt afgedraaid)
- 18.55 uur** Verlening van het eredoctoraat door de voorzitter van het BvU, prof.dr. S. Venetiaan
Bevordering van mr. Saheblal tot doctor h.c.
- 19.00 uur** Overhandiging bul aan de eredoctor door de decaan van de FJW, mr.dr. W. Bechan-Pherai
- 19.05 uur** Het lied "Mi kondre tru' wordt afgespeeld
- 19.10 uur** Laudatio uitgesproken door de erepromotor, mr.dr. C. Jadnanansing
- 19.20 uur** Felicitatie namens de CPE, uitgesproken door prof.mr.dr. M. Veira
- 19.25 uur** Felicitatie namens het BvU door de secretaris van het BvU, mr.drs. S. Boedhoe
- 19.30 uur** Dankwoord eregepromoveerde, mr.dr. A. Saheblal
- 19.35 uur** Cortège treedt terug (De organist speelt het 'Gaudeamus')
- 19.40 uur** Afsluiting door de MC
- 19.45 uur** Felicitatierij
- 20.00 uur** Einde plechtigheid

Mr. André Jainundun Saheblal

Geboortedatum en -plaats: 22 april 1927 te Duisburg, Beneden Suriname.

Educatie:

- 1947: Achtjarige Mulo-opleiding, Sint Paulusschool, Paramaribo;
Daarna opleidingen in de landmeetkunde, boekhouden en Middelbare Ambtenaren Opleiding aan de toenmalige Surinaamse Rechtsschool.
- 1973: Doctoraal Examen Rechten (privaatrecht), Universiteit van Suriname (thans AdeKUS).

Ambtelijke werkzaamheden:

- 1948 – 1963: Ambtenaar bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Districtsbestuur;
1963 – 1984: Ambtenaar bij het Ministerie van Justitie en Politie, eerst als algemeen secretaris, daarna onderdirecteur en vervolgens directeur Justitie en Politie. In de laatste rang is hij vervroegd gepensioneerd op 1 januari 1984.

Docentschap:

- 1979 – 1983: Buitengewoon docent Rechten aan de Faculteit Natuur-technische Wetenschappen;
1983 – okt. 1994: Voltijds hoofddocent Rechten aan de Faculteit der Maatschappij Wetenschappen en de Faculteit der Technologische Wetenschappen;
1988: Gedurende twee maanden colleges verzorgd aan de Patrice Lumumba Universiteit te Moskou, Rusland;
Tijdens de binnenlandse oorlog (1986 – 1992) heeft hij cursussen in het oorlogsrecht gegeven ten behoeve van de officieren en onderofficieren van het Nationaal Leger.
Tijdens zijn docentschap was hij lid van de Stichting Uitgave Surinaamse Jurisprudentie.

Juridisch adviseur:

Vanaf januari 1985 tot en met 1992 was hij juridisch adviseur van de vereniging "Het Surinaamse Rode Kruis". In deze hoedanigheid heeft hij diverse Rode Kruis conferenties in het buitenland bijgewoond, o.a. in het Caraïbisch gebied, Nederland, België, Italië, Polen en Rusland.

Belangrijkste publicaties:

- "De Afwikkeling van Onbeheerde Nalatenschappen in Suriname", met als ondertitel: De terugname door de overheid van onbeheerde en verlaten gronden in de boezem van het domein"; Amsterdam (Nederland), 1999.
- Het Surinaams Burgerlijk Wetboek [vier Boeken] heeft hij modern bewerkt, zodat dit beter toegankelijk voor het publiek is geworden.
- Verder heeft hij talrijke wetenschappelijke publicaties op zijn naam staan, o.a. in het Surinaams Juristen Blad en in de media.

Decoraties:

- 23 november 2012: Commandeur in de Ere Orde van de Palm;
16 augustus 2021: Ridder in de Orde van Oranje Nassau;
20 november 2021: Groot Officier in de Ere Orde van de Palm.

INHOUDSOPGAVE:

1. Inleiding	7
2. De regeling van het huisrecht in het algemeen	8
2.1. De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, geproclameerd op 10 December 1948 door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties	8
2.2. De Grondwet van de Republiek Suriname	8
2.3. De Grondwet van het Koninkrijk der Nederlanden	8
3. De publiekrechtelijke beperking van het huisrecht in de Surinaamse wetten	10
4. De publiekrechtelijke beperking van het huisrecht in de Nederlandse wetgeving	12
5. De Faillissementscurator en zijn beheersbevoegdheden in de Faillissementswet	14
5.1. Inleiding	14
5.2. De Faillissementscurator is bevoegd zich tegen de wil van de gefailleerde toegang tot diens woning te verschaffen	14
Bronnen	17

1. INLEIDING

In mijn artikel inzake het concurrentiebeding (SJB mei 2006, no. 1), werd het grondrecht van vrije keuze van beroep en werk geplaatst tegenover het arbeidsrecht van het Burgerlijk Wetboek. We hebben toen gezien dat de wetgever het nodig heeft geacht, dat het grondwettelijk grondrecht door het burgerlijk recht beperkt mag worden, mits zulks bij formele wet en in het belang van de werknemer geschiedt.

In dit artikel wordt het huisrecht (een grondrecht) in relatie met het publiekrecht en het faillissementsrecht behandeld. Het grondwettelijke huisrecht wordt hier beperkt zowel door het publiek- als door het privaatrecht.

Uiteraard zal door mij een rechtsvergelijking met het Nederlands recht gemaakt worden. Waarom? Omdat ons recht een loot van de Nederlandse stam is en rechtsvergelijking betekent rechtsverrijking!

2. De regeling van het huisrecht in het algemeen

2.1. De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, geproclameerd op 10 december 1948 door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties.

Artikel 12. Niemand zal onderworpen worden aan willekeurige inmenging in zijn persoonlijke aangelegenheden, in zijn gezin, in zijn tehuis etc.

Tegen een dergelijke inmenging of aantasting heeft een ieder recht op bescherming door de wet.

2.2. De Grondwet van de Republiek Suriname

Artikel 17.

- 1. Een ieder heeft recht op eerbiediging van zijn privéleven, zijn gezin, zijn woning en van zijn eer en goede naam.

- 2. In niemands woning mag tegen zijn wil worden binnentreden dan op last van een macht die tot het geven van die last bij wet bevoegd is verklaard en met inachtneming van de bij wet voorgeschreven normen.

2.3. De Grondwet voor het Koninkrijk der Nederlanden

Artikel 12.

- lid 1. Het binnentreden in een woning zonder toestemming van de bewoner is alleen geoorloofd in de gevallen bij of krachtens de wet bepaald, door hen die daartoe bij of krachtens de wet zijn aangewezen.

- lid 2. Voor het binnentreden overeenkomstig het eerste lid zijn voorafgaande legitimatie en mededeling van het doel van het binnentreden vereist, behoudens bij de wet gestelde uitzonderingen.

-lid 3. Aan de bewoner wordt zo spoedig mogelijk een schriftelijk verslag van het binnentreden verstrekt. Indien het binnentreden in het belang van de nationale veiligheid of dat van de strafvordering heeft plaatsgevonden, kan volgens bij de wet te stellen regels de

verstrekking van het verslag worden uitgesteld. In de bij de wet te bepalen gevallen kan de verstrekking achterwege worden gelaten, indien het belang van de nationale veiligheid zich tegen verstrekking blijvend verzet.

Er is een groot verschil tussen het Surinaamse – en het Nederlandse artikel betreffende het huisrecht. Artikel 12 van de Nederlandse Grondwet is in 1999 aangevuld, terwijl het Surinaamse (enge) artikel bij de laatste wijziging van 1992 ongewijzigd is gelaten. Het eerste lid van artikel 17 zou m.i. aangevuld moeten worden: na het woord “naam” een komma, met daarna de bijzin “behoudens bij of krachtens de wet te stellen bepalingen”.

3. De publiekrechtelijke beperking van het huisrecht in de Surinaamse wetten.

In ons Wetboek van Strafvordering (Eerste Boek, Titel Vier, Vijfde Afdeling) is in de artikelen 113 tot en met 116 uitvoerig geregeld “het binnentreden van woningen en betreden van enkele bijzondere plaatsen”. Artikel 113 behandelt door wie en onder welke vereisten een woning betreden mag worden; de algemene of bijzondere schriftelijke last voor het binnentreden, waarna binnen de vastgestelde tijd een proces-verbaal opge maakt moet worden.

Artikel 114 geeft aan wanneer een schriftelijke last gegeven wordt. Artikel 115 zegt: wanneer een opsporingsambtenaar of deurwaarder tegen de wil van de bewoner de woning wil binnentreden, kan hij zich doen vergezellen van andere personen. Terwijl artikel 116 opsomt de “voorbehouden plaatsen”. Buiten het geval van ontdekking op heterdaad mogen niet betreden worden: de vergaderzaal van het parlement (DNA) gedurende de vergadering; lokalen, waarin rechtszitting gehouden wordt tijdens de terechtzitting, en de lokalen voor de godsdienst bestemd, gedurende de godsdienstoefening.

Afgezien van de bepalingen van dit Wetboek komen in bijzondere wetten ook voorschriften voor in welke gevallen, conform de wet, binnengetreden mag worden. De algemene bepalingen over het binnentreden van het Wetboek van Strafvordering zijn steeds van toepassing, indien de bijzondere wet leemten bevat. Meestal wordt in een bijzondere wet de regeling van het binnentreden wel vastgelegd of ten minste verwezen naar de algemene bepalingen van dit Wetboek.

Tegen de wil van de bewoner kan het binnentreden noodzakelijk zijn om verdachte personen op te sporen en aan te houden; om wapens, gestolen en/of gesmokkelde zaken, verdovende middelen, welke in een woning c.q. lokaliteit bewaard worden, op te sporen. De politie mag, met inachtneming van de wettelijke bepalingen en bevoegdheden, op na genoeg alle plaatsen komen om haar opsporingswerkzaamheden te verrichten.

Hieronder een aantal van de bijzondere wetten met artikel-vermelding van die bepaling: Vuurwapenwet artikelen 3 en 5 (1930:75); Voedingsmiddelenwet artikel 12 (1911:25); Vleeskeuringwet artikel 34 (1961:45); Leprawet artikel 24 (1960:37); Decreet Controle Importgoederen artikel 11 (1981:172); Decreet Prijszetting en Prijsbewaking artikel 13 (1984:66); Decreet economische delicten artikel 12 (1986:2) en Decreet tegengaan

smokkelen artikel 8 (1986:3).

Opgemerkt wordt dat de bepalingen betreffende het binnentreden reeds bestonden vóórdát de Grondwet in 1975 werd ingevoerd.

4. De publiekrechtelijke beperking van het huisrecht in de Nederlandse wetgeving.

Uitgaande van de grondwettelijke bepalingen van artikel 12 is in artikel 55a van het Wetboek van Strafvordering o.a. geregeld “de bevoegdheid van iedere opsporingsambtenaar ter aanhouding van de verdachte elke plaats te doorzoeken”. En lid 2 van artikel 55a verwijst naar artikel 2 van de Algemene wet op het binnentreden. Een soortgelijke wet kennen we in Suriname niet!

De Algemene wet op het binnentreden dateert van 22 juni 1994 (Stb. 572) en is op 1 oktober 1994 inwerking getreden. Laatstelijk is deze Wet gewijzigd bij de Wet 19 april 1999 (Stb. 194 en 207). In de considerans van deze wet staat: “dat mede in verband met de verandering van de desbetreffende bepalingen in de Grondwet (1999) het wenselijk is te komen tot herziening en éénmaking van de wettelijke bepalingen inzake het binnentreden in woningen en het betreden van enkele bijzondere plaatsen”. In deze Algemene wet worden uitputtend geregeld: het binnentreden in woningen in het algemeen; binnentreden in woningen zonder toestemming van de bewoner; verplichte legitimatie en mededeling van het doel bij het binnentreden; schriftelijke machtiging en de bevoegdheid van degenen die daartoe bevoegd zijn; de reikwijdte van de machtiging en de inhoud daarvan; binnentreden des nachts; hulp van de sterke arm invoeren indien nodig; een schriftelijk verslag opmaken bij zonder toestemming van de bewoner binnentreden in een woning.

En tenslotte het (niet) betreden van enkele bijzondere plaatsen (artikel 12), zoals (a) in de vergaderplaatsen van de Staten-Generaal, van de Provinciale Staten of van enig ander algemeen vertegenwoordigd orgaan, gedurende de vergadering; (c) in de ruimten waarin terechtzittingen worden gehouden, gedurende de terechtzitting.

En sub b van dit artikel 12 vermeldt letterlijk: “in de ruimte bestemd voor godsdienstoefeningen of bezinningsamenkomsten van levensbeschouwelijke aard, gedurende de godsdienstoefeningen of bezinningsamenkomst”.

In artikel 18 van het Internationaal Verdrag Burgerrechten en Politieke Rechten (Bupoverdrag) is de vrijheid van godsdienst vastgelegd. De eerste zin van het eerste lid van dit artikel luidt letterlijk: “Eenieder heeft het recht op vrijheid van denken, geweten en godsdienst”.

In afwijking van de titel van mijn artikel wil ik in het kort enige noodzakelijke opmerkingen maken over het verdragsrechtelijk- en grondwettelijk recht van vrijheid van godsdienst (=eredienst). Waarom?

Omdat godsdienst in de geschiedenis van de mensheid een zeer belangrijke rol heeft gespeeld en nog steeds speelt. De godsdienstoorlogen van weleer zijn nog vers in ons geheugen. De koranbelijders zijn nog steeds actief!

Wetenschappers hebben daarom het nodig geacht het grondrecht van vrijheid van godsdienst onder de loep te nemen. Daarom heeft het Comité voor de rechten van de mens (vide artikel 28 Bupoverdrag en artikel 1 van het Facultatief protocol behorende bij dit verdrag) sinds 21 maart 1977 een lijst van jurisprudentie opgebouwd, welke betrekking heeft op de eredienst en het onderhouden van geboden en voorschriften. Daaruit komt naar voren dat de eredienst onder andere omvat: het houden van een godsdienstige bijeenkomst, reparatie aan plaatsen bestemd voor de eredienst, ontvangen van bezoek door een geestelijke, het tonen van religieuze symbolen en emblemen, bouwen aan plaatsen van eredienst, het uitvoeren van rituele en ceremoniële handelingen, het gebruik van religieuze formules en voorwerpen, het in acht nemen van religieuze feest- en rustdagen en het gebruik van gebedenboeken of een gebedskleed.

Tot het onderhouden van de geboden en voorschriften heeft het Comité onder meer gerekend: het navolgen van kleding- en voedselvoorschriften, het recht om anderen over het geloof te vertellen, trouwen volgens de godsdienstige voorschriften, deelnemen aan bepaalde rituelen die behoren bij verschillende stadia in het leven en het gebruik van bepaalde taal die in een religieuze gemeenschap gewoonlijk wordt gesproken, het veranderen van naam en het dragen van baard. (Bron: AA 56 (2007) 10 bladzijden 727 e.v.). Tot zover over godsdienstvrijheid.

Ik wil met het bovenstaande aantonen dat het grondrecht “vrijheid van godsdienst”, mede gelet op artikel 5 lid 2 van het Bupoverdrag, in het belang van een godsdienstbelijder, ruimer geïnterpreteerd kan worden door de rechter. Immers de mensenrechten en de bijbehorende regelingen zijn bedoeld om de bedreigde mens concreet hulp te bieden.

En wanneer we tenslotte een rechtsvergelijking maken tussen de Surinaamse – en de Nederlandse regeling (zie sub 3 en sub 4), dan valt het op, dat wat in de Nederlandse Algemene wet op het binnentreden geregeld is, grotendeels neergelegd is in de artikelen 113 e.v. van het Surinaams Wetboek van Strafvordering.

5. De faillissementscurator en zijn beheersbevoegdheden in de Faillissementswet.

5.1. Inleiding

De schuldenaar, die in de toestand verkeert dat hij heeft opgehouden te betalen, wordt, op eigen aangifte of op verzoek van ten minste twee zijner schuldeisers, bij rechterlijk vonnis in staat van faillissement verklaard. De faillietverklaring kan ook worden uitgesproken om redenen van openbaar belang, op vordering van het Openbaar Ministerie. Maar in de praktijk wordt van deze mogelijkheid vrijwel nooit gebruikgemaakt. De rechter kan faillissement ook uitspreken na intrekking van de surseance van betaling.

De kantonrechter, die het vonnis of faillietverklaring uitspreekt, vervult tevens de functie van rechter-commissaris in het faillissement. Bij dit vonnis wordt een curator – in de regel een advocaat – in het faillissement benoemd. De rechter-commissaris houdt toezicht op het beheer en de vereffening van de failliete boedel, terwijl de curator belast is met het beheer en de vereffening van de failliete boedel. Hij oefent dus zijn taak uit onder toezicht van de rechter-commissaris. Om in rechte op te treden heeft de curator in sommige gevallen de machtiging van de rechter-commissaris nodig. Bij zijn taakuitoefening is de curator gehouden aan de Faillissementswet en aan de richtlijnen van de rechter-commissaris in het faillissement.

Het faillissement – “faillissementsbeslag” – omvat het gehele vermogen van de schuldenaar/failliet ten tijde van de faillietverklaring, met inbegrip van hetgeen hij gedurende het faillissement verwerft doch met uitzondering van o.a. “het bed en beddengoed van de schuldenaar en diens gezin”. Door de faillietverklaring verliest de schuldenaar van rechtswege de beschikking en het beheer over zijn tot het faillissement behorend vermogen. Dit rechtsfeit heeft over het algemeen terugwerkende kracht tot 00.00 uur van de dag van faillietverklaring. De door de schuldenaar onverplicht verrichte rechtshandelingen, die vóórafgaande aan de faillietverklaring door hem zijn verricht, kunnen door de curator met toepassing van de Actio Pauliana teruggedraaid worden. (Bekend als faillissements-Pauliana: zie Ned.Fw art. 42; SFw art. 38).

5.2. De Faillissementscurator is bevoegd zich tegen de wil van de gefailleerde toegang tot diens woning te verschaffen.

Het Hof van Arnhem (16 september 1985; NJ 1986, 166) heeft op grond van de bepalingen van de Vierde Afdeling, Titel 1 van de NFW beslist, dat, ondanks het in de grondwet verankerde huisrecht van faillieerde, de faillissementscurator bevoegd is tegen diens wil toegang tot diens woning te verschaffen. De curator, die voor de belangen van de gefailleerde en de faillissementscrediteuren optreedt, draagt zorg voor de bewaring van de boedel en is ook belast met de effectuering van het algemene faillissementsbeslag.

De taken, zoals vervat in de Vierde Afdeling van Titel 1, kunnen immers niet worden uitgevoerd indien de curator zich niet zodanig tegen de wil van de gefailleerde de toegang tot diens woning verschaft. Dit laatste moet dan worden beschouwd als een uit diens in de Faillissementswet zonder voorbehoud omschreven wettelijke taken voortvloeiende bevoegdheid. Dit betekent dat geïntimeerden zich tevergeefs hebben beroepen op het grondwettelijk huisrecht. Aldus het Hof van Arnhem op 16 september 1985. Dit geldt trouwens ook buiten het faillissement: de deurwaarder die beslag komt leggen is bevoegd het huis van de debiteur te betreden, ook al wil deze dat niet, en kan zich toegang verschaffen met de sterke arm, d.w.z. de politie, als hem de toegang wordt geweigerd.

De Nederlandse wetgever heeft toen de leemte ingezien en alzo werd de Faillissementswet aangevuld met artikel 93a. De curator heeft nu toegang tot elke plaats voor zover nodig voor de vervulling van zijn taak, d.w.z. met machtiging van de rechter-commissaris, als bedoeld in artikel 2 van de Algemene wet op het binnentreden.

Hier zien wij alweer dat een grondrecht (huisrecht) door het burgerlijk recht (faillissementsrecht) beknot wordt en wel in het belang van de gefailleerde en de Faillissementscrediteuren, opdat de curator door het binnentreden van de woning, zijn taken naar behoren kan uitoefenen.

Het merkwaardige hierbij is, dat het Gerechtshof van Arnhem bij de belangenafweging middels interpretatie van de Vierde Afdeling van de Fw, de wettelijke verplichtingen van de curator zwaarder heeft laten meewegen, dan het huisrecht van de schuldenaar. Waarschijnlijk heeft het Hof bij de afweging der belangen, ook met de persoonlijke aansprakelijkheid van de faillissementscurator rekening gehouden. Maar de Faillissementswet kent geen afzonderlijke aansprakelijkheid van de curator! In elk geval heeft de wetgever de leemte der wet snel aangevuld met artikel 93a Fw.

In het arrest van de Hoge Raad van 19 april 1996, (NJ 1996, 727) wordt wel ingegaan op de persoonlijke aansprakelijkheid van de faillissementscurator. De bijzondere kenmerken van de taak van de curator brengen mee dat zijn eventuele persoonlijke aansprakelijkheid dient te worden getoetst aan een zorgvuldigheidsnorm die daarop is afgestemd. Hij moet immers tegenstrijdige belangen kunnen behartigen, zonder in een contractuele rechtsbetrekking tot de gefailleerde te staan en moet bovendien ook nog met maatschappelijke belangen rekening houden. Met deze delicate positie moet bij het bepalen van zijn aansprakelijkheid rekening worden gehouden.

Bronnen:

1. Proefschrift, De faillissements-Pauliana: revisie van een relict, Gijs van Dijk, Nijmegen: Wolf Legal Publishers (2006); zie ook AA 56 (2007) 2, bladz. 164 e.v. (Gijs van Dijk).
2. Arrest Hoge Raad 19 april 1996 (NJ 1996, 727).
3. Ars Aequi (AA), 56 (2007) 10, bladzijde 727 e.v.: Geeft Nederland juiste toepassing aan de beste beschermingsclausule bij het waarborgen van de vrijheid van godsdienst?
4. Surinaamse Faillissementswet van 17 mei 1935 (GB 1935 no. 81, laatstelijk gewijzigd bij SB 1986 no. 82), behorende bij de Bundel Fundamentele Surinaamse Wetgeving: Ministerie van Justitie en Politie, Eerste druk 1995, deel III.
5. Kluwer College Bundel Wetteksten, Privaatrecht 2006-2007, (Deel I).
6. Kluwer College Bundel Wetteksten, Privaatrecht 2006-2007, (Deel II).

ANTON DE KOM
UNIVERSITEIT VAN SURINAME

Universiteitscomplex
Leysweg 86, Paramaribo
T (+597) 465558 of (+597) 465497
info@uvs.edu
www.uvs.edu